

درباره فیلم‌هایی تأثیر‌گذاری که زندگی کم‌توانان ذهنی و جسمی را بر روی پرده سینماها آورده‌اند

ادای دین سینمای ایران به معلولان

شکیبا اخفمی‌راد

گزارش خبری روز

تا به امروز آثار مختلفی با محوریت معلولان و کم‌توانان ذهنی و جسمی در سینمای ایران ساخته شده است. آثاری که از زوایای متفاوتی به زندگی و مشکلات این قشر پرداخته‌اند و تلاش دارند از یک سو دردها و رنج‌ها و از سوی دیگر امیدها و پیشرفت‌های معلولان را نشان دهند. ما هم‌زمان با فرارسیدن سوم دسامبر که با هدف آگاهی‌بخشی به جامعه درباره مسائل مربوط به معلولیت‌های مختلف و آشنایی افراد معلول با حقوق خود در تقویم جهانی به عنوان روز معلولان نام‌گذاری شده است، به برخی از فیلم‌های سینمایی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی با محوریت کم‌توانان ذهنی و جسمی تولید شده‌اند، پرداخته‌ایم.

- مهم‌ترین فیلم رسول صدرعاملی

فیلم «گل‌های داوودی» به کارگردانی رسول صدرعاملی و نویسندگی فریدون جیرانی رami توانیم اولین فیلمی بدانیم که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی با محوریت معلولان در سینمای ایران تولید شد. این فیلم که رسول صدرعاملی از آن به عنوان مهم‌ترین اثر در کارنامه کاری‌اش یاد می‌کند، روایتگر داستانی تلخ از یک واقعه غیرمنتظره است و در این بین داستان دلدادگی دو جوان نابینا به نام‌های جواد (بیژن امکانیان) و مریم (هیلدا پیرزاد) را به تصویر می‌کشد. از دیگر بازیگران «گل‌های داوودی» می‌توان به زنده یادان پروانه مصصومی، داوود رشیدی و جمشید مشایخی اشاره کرد. این فیلم اولین بار در سومین دوره جشنواره فیلم فجر به نمایش درآمد و توانست جوایز بهترین موسیقی متن، بازیگری اول مرد، بازیگری اول زن، تدوین و فیلم‌برداری را از آن خود کند.

- نمکی و دیالوگ معروفش

بسیاری از علاقه‌مندان سینمای ایران، فیلم «مسافران مهتاب» به کارگردانی مهدی فخیم‌زاده را به یاد دارند. این فیلم ماجرای گم شدن فردی دارای معلولیت ذهنی به نام نمکی در شهر و چالش‌هایی که برای برادرش به وجود می‌آید، روایت می‌کند. فخیم‌زاده که خود ایفای نقش نمکی را برعهده داشت، توانست یکی از ماندگارترین تصاویر از معلولان کم‌توان ذهنی در سینما را ثبت کند، به طوری که تا مدت‌ها بعد از نمایش فیلم، نام نمکی و دیالوگ مهمش «می‌خوای اذیت کنی؟» در حافظه مخاطبان باقی‌مانده بود. بسیاری از منتقدان بر این باور هستند که «مسافران مهتاب» نقطه عطفی در کارنامه هنری فخیم‌زاده محسوب می‌شود. فیلمی که سال ۱۳۶۶ تولید شد و اولین بار در ششمین دوره جشنواره فیلم فجر روی پرده سینماها رفت.

- همدلی با دختری ۸ساله

پوران درخشنده که به عنوان یکی از فیلم‌سازان دغدغه‌مند سینمای ایران شناخته می‌شود تا به امروز چندین فیلم با محوریت معلولان را جلودوربین برده‌است. یکی از این فیلم‌ها «پرنده کوچک خوشبختی» نام دارد. در این فیلم که دومین تجربه کارگردانی درخشنده در سینما محسوب می‌شود، داستان کودک معلولی به نام ملیحه به تصویر کشیده می‌شود که بر اثر ضربه روحی، قدرت تکلم خود را از دست داده‌است و بی‌پادآوری گذشته دچار تشنج عصبی می‌شود. «پرنده کوچک خوشبختی» هم جزو آثار به یادماندنی به نمایش درآمده در ششمین دوره جشنواره فیلم فجر است. دختر هشت‌ساله‌ای که در این فیلم به ایفای نقش می‌پردازد از مدرسه ناشنوایان انتخاب شده‌است از این‌رو درخشنده مجبور بوده تمام لحظات فیلم را از اول تا آخر برایش بازی کند تا او مفهوم و معنای صحنه‌ها را متوجه شود.

- اثر ماندگار علی حاتمی

فیلم «مادر»، به کارگردانی زنده‌یاد علی حاتمی که سال ۱۳۶۸ با حضور چهره‌های شاخصی چون رقیه چهره‌آزاد، محمد علی کشاورز، فریمه فرجامی، امین تارخ و اکبر عبدی جلودوربین رفت، یکی از آثار ارزشمند تاریخ سینمای ایران محسوب می‌شود. این فیلم درباره پیرزنی است که در آسایشگاه سالمندان به‌سر می‌برد و به شش فرزند خود اطلاع می‌دهد که می‌خواهد در لحظات واپسین، اعضای خانواده را در خانه قدیمی پدری ببیند. فرزند آخر این خانواده فردی دارای معلولیت ذهنی به نام غلامرضا با بازی اکبر عبدی است. نقشی که سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره فیلم فجر برای عبدی به همراه داشت، یکی از دیالوگ‌های ماندگار فیلم «مادر»، که بی‌شک بسیاری به یاد دارند، دیالوگ غلامرضاست که می‌گوید: «مادر مُرد از بس که جان ندارد.»

- نگاهی به زندگی نابینایان

شخص‌ترین اثری که در دهه هفتاد با محوریت معلولان ساخته شد، «رنگ خدا» به کارگردانی مجیدمجیدی است. این فیلم داستان پسری نابینا با بازی محسن رضضانی را روایت می‌کند که در مدرسه نابینایان تحصیل می‌کند و برای تعطیلات قرار است به خانه‌شان بازگردد. رضضانی فردی نابینا و نابازیگر است که با بازی خوب خود توانست از هفدهمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم فجر، دیپلم افتخار کسب کند. علاوه بر این جایزه فیلم «رنگ خدا» سیمرغ بلورین بهترین فیلم از نگاه تماشاگران، بهترین صداگذاری و بهترین بازیگر نقش دوم مرد (حسین محبوب) را نیز در این رویداد از آن خود کرد. مجیدی علاوه بر این فیلم، در دو اثر دیگرش یعنی «بید مجنون» و «آواز گنجشک‌ها» هم به زندگی معلولان پرداخته است.

- اثری با محوریت مبتلایان به سندروم داون

یکی از آثار دیگری که پوران درخشنده با محوریت معلولان ساخته، فیلم «بچه‌های ابدی» است. اثری بسیار جذاب و مملو از صحنه‌های تأثیرگذار که به بیست و پنجمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر راه یافت و سیمرغ بلورین بهترین بازیگری دوم زن و دیپلم افتخار بهترین موسیقی متن را از آن خود کرد. در این فیلم می‌بینیم که ایمان با بازی شهاب حسینی تلاش دارد پیش از ازدواجش با نگار با بازی الهام حمیدی، وضعیت مناسبی برای زندگی برادرش که دارای معلولیت ذهنی است، ایجاد کند. اما در این بین نگار برای ازدواج دچار تردید می‌شود. درواقع پوران درخشنده در فیلم «بچه‌های ابدی» تلاش می‌کند تا از اهمیت توجه به نیازهای احساسی افراد مبتلا به سندروم داون حرف بزند و از ضرورت گام برداشتن برای توانمندسازی این افراد بگوید.

در نشست انتقال تجربه با حضور «مجید پتکی» بازیگر سینما و تئاتر مطرح شد

بازیگری، بازیگری است

عکس: سعید قلی‌شوراز

- متنی را بازی می‌کنیم که در زندگی روزمره

با آن سرو کار داریم این بازیگر سینما و تئاتر در بخش دیگری از سخنان خود گفت: معتقدم بازیگری، بازیگری است. به این معنی که متنی را که نویسنده می‌نویسد، در زندگی روزمره با آن برخورد کرده‌ایم و تجربه‌ای نسبت به آن داریم یا اینکه حداقل داستان و ماجرابی درباره آن شنیده‌ایم. معتقدم در صورتی که خود بازیگر تجربه را نداشته‌وی می‌خواهد آن را بازی کند، باید در معرض سخنان افرادی که این تجربه را داشته‌اند قرار بگیرد تا بتواند این تجربه را بازی کند و حس آن را نیز به مخاطب منتقل کند. وی افزود، بر این اساس، همه بازیگر هستند. اما فقط افراد محدودی در یک فضای مصنوعی، در موقعیت بازیگری قرار می‌گیرند.

پتکی خاطرنشان کرد: از زمانی که یک نقش به من پیشنهاد می‌شود، خواه درباره آن به قرارداد برسم یا نرسم، ذهنم مشغول می‌شود. اگر به قرارداد رسید، آن مرور ذهنی درباره نقش ادامه پیدا می‌کند تا بتوانم این نقش را به بهترین صورت اجرا کنم.

- بازیگر باید به متن وفادار باشد

این بازیگر سینما و تئاتر ادامه داد، وقتی که کارگردان متنی را بازنویسی کرده و در اختیار بازیگر قرار داده، بازیگر اگر درباره شخصیت خود به نتیجه درست رسیده باشد و شخصیت‌پردازی به درستی صورت گرفته باشد، نباید در بیان دیالوگ مشکلی داشته باشد و به بداهه‌گویی روی بیاورد. وی افزود، بازیگر باید به کارگردان اعتماد کند. وقتی کارگردان بعد از چند بار بازنویسی به یک متن می‌رسد، بازیگر نباید سلیقه خود را در آن دخیل کند و باید به متن مقید باشد.

- بازیگر باید قدرشناس دیگر عوامل باشد

پتکی در ادامه خاطرنشان کرد، به نظر من تفاوتی بین نقش‌ها وجود ندارد و از هر نقش انتظاری می‌رود. نقش‌ها در کنار هم هستند که یک اثر را می‌سازند. اگر کار بازیگر نقش اول زیاد دیده می‌شود، به دلیل کار عوامل و بازی تمام بازیگرانی است که نقش خود را به درستی ایفا کرده‌اند. وی افزود، حتی ممکن است بازیگر در شرایط سختی هم کار کند. اما باید بداند این سختی برای تعداد افرادی است که به عنوان یک تیم زحمت می‌کشند که بازیگر کار خود را انجام دهد. باید قدر کار این افراد را دانست، به‌جود اینکه سخت‌ترین مسئولیت برعهده بازیگر است. قدر دانستن کار همه افراد تیم هم وظیفه اوست. حتی ممکن است در کار دلخوری پیش بیاید. اما نباید ادامه پیدا کند و باید سعی کند در برطرف کردن آن پیشگام باشد. بازیگر مغرور می‌تواند به کل کار لطمه بزند. غرور در کار جمعی، معنا ندارد. این بازیگر سینما و تلویزیون با اشاره به اینکه تجربه و تکنیک خیلی می‌تواند به بازیگر کمک کند تا نقش خود را به درستی انجام دهد، گفت: باید از یک سو بازیگر را به درستی بشناسد و از سوی دیگر، قدرت توضیح‌دادن برای بازیگر داشته باشد و ضمن توضیح مناسب، هم انتقاد کند و هم پیشنهاد مناسب داشته باشد. بازیگر هم باید قدرت تغییردادن داشته باشد و سرشار از تکنیک باشد.

نگارستان

لیلا سرباز رضایی در حاشیه نمایشگاه نقاشی خط «سایه خیال» بیان کرد **هنر همیشه مظلوم است**

عکس: مهدی غفورزاد شوراز

ریحانه موسوی | نمایشگاه نقاشی خط «سایه خیال» از آثار لیلا سرباز رضایی این روزها در نگارخانه فردوسی درحال برگزاری است. در این نمایشگاه که شاهد پیوند هنر کالی‌گرافی با جلوه‌هایی نوین هستیم، از اشعار مولانا در ترکیب بندی رنگ‌ها استفاده شده است. در شرح و توصیف این نمایشگاه آمده است: «در سیاهی مغموم و دل‌تنگی از دست دادن‌ها، سراغ جدید را تجربه کردم تا دنیا زیباتر و دلپذیرتر شود. در این شروع، از بزرگانی از جنس نور و عشق درس‌ها را آموختم. قصه‌ها شنیدم و عشق را زلال و ناب احساس کردم. میان تیرگی‌های روزگار رنگ زدم به نور مهتاب، به گرمی خورشید و به روشنی سپیده. در سایه‌سار خیال حروف را بزرگ نقاشی می‌کنم چرا که بسیار روح‌نواز و پرنورتری هستند و خود را غرق در سایه‌هایشان می‌بینم. حروف تحت فرمان نیستند. آن‌ها در پیچ‌و‌تاب خویشتن به رقص درمی‌آیند و زیبایی خلق می‌کنند.»

لیلا سرباز رضایی، هنرمند نقاش و خوش‌نویس مشهدی، درباره برگزاری این نمایشگاه گفت: بیست اثر در این نمایشگاه وجود دارد. تکنیک‌هایی که در آثار استفاده کردم، متفاوت بوده و برخی از آن‌ها مدرن و برخی دیگر نیز ترکیبی است. بیشتر آثار در ابعاد ۹۵ در ۹۵ کار شده و تکنیک آن‌ها ورق طلا، اکریلیک و یک اثر نیز کالی‌گرافی است. وی افزود: من نقاشی را همیشه دوست داشتم، اما با ورودم به دانشگاه و اشتغال به کار بین آن فاصله افتاد. اولین استاد من منوچهر اسپهبدی بود که طراحی را نزد ایشان آموختم. بعد از آن نزد استاد سید عبدالعلی ساداتی‌پور به فراگیری هنر طراحی پرداختم و نقاشی خط را نزد علیرضا بهدانی آموختم. رنگ‌روغن را نیز نزد اعظم میرشکار فراگرفتم. استاد علیرضا بهدانی تأثیر بسیار زیادی در برگزاری این نمایشگاه داشتند و مرا تشویق کردند.

وی گفت: من با احساس و از دل و جان بر روی آن‌ها کار کرده‌ام. نقاشی خط تلفیقی از رنگ و خط است که البته کارهای من چندان خطاطی نیست، بلکه حروف بسیار بزرگ و درهم است. اکنون نیز در حال انجام کالی‌گرافی و شکسته‌نستعلیق هستم و در این آثار بیشتر حروف را نقاشی کرده‌ام. سرباز رضایی با بیان اینکه هنر همیشه مظلوم و در گوشه قرار گرفته است، خاطرنشان کرد: در شهر مشهد چندان به هنر اهمیت نمی‌دهند و جایگاه خاصی ندارد. آثار هنری هنوز زیاد برای مردم باارزش نیست. آن‌ها ترجیح می‌دهند کارهای فاخرتری در خانه‌های خود داشته باشند. البته در چند سال گذشته کمی بیشتر به هنر روی آورده‌اند که شاید دلیل آن تبلیغات و نمایشگاه‌های متعددی است که در شهرهای مختلف برگزار می‌شود.

ایستگاه هنر

فیلم تازه جیرانی فعلا سرمایه‌گذار ندارد

فریدون جیرانی که نوشتن فیلم‌نامه «نام من مینا» را به پایان رسانده است، قصد دارد آن را با جذب سرمایه‌گذار بسازد.

به گزارش خبرآنلاین، این فیلم‌ساز مشهدی

سینمای ایران با بیان این مطلب که نگارش فیلم‌نامه «نام من مینا» به پایان رسیده است، گفت: بیش تولید تازه‌ترین فیلم‌نامه‌ام به پایان رسیده و در حال رایزنی برای جذب سرمایه‌ لازم برای تولید این فیلم اجتماعی هستم. او با بیان این مطلب درباره تازه‌ترین فیلم‌نامه خود گفت: «نام من مینا» اسم موقت فیلم‌نامه است که قصد دارم با موضوعی کاملاً زنانه آن را بسازم. این فیلم، یک اثر جاده‌ای است که یک سکانس داخلی هم در آن وجود ندارد.

اخبار هنری مشهد

۱۲ اثر از مستندسازان مشهدی در «سینما حقیقت»

۲۱ مستند تیمه‌بلند در بخش مسابقه ملی هجدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران (سینما حقیقت) روی پرده می‌روند. در این میان، مستندهای «بهشت کوچک ما»، به کارگردانی محسن اسلام‌زاده و تهیه‌کنندگی محسن اسلام‌زاده و رضا ابراهیم‌پور و «پشت کوه‌های علی زنگی» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی علیرضا باغشنی از مشهد در این بخش با دیگر آثار به رقابت خواهند پرداخت. هجدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند ایران (سینما حقیقت) ۱۸ تا ۲۵ آذرماه ۱۴۰۴، به دبیری محمد حمیدی مقدم در تهران برگزار می‌شود.

«پزشک نازنین» روی صحنه تماشاخانه مایان

نمایش «پزشک نازنین» نوشته نیل سامون، به کارگردانی بهادر اورعی از ۱۸ آذر ۱۴۰۳، در پردیس تئاتر مایان به روی صحنه می‌رود. در نمایش «پزشک نازنین» بهادر اورعی، محسن رحیمون، سهیلا رفیعی، فرشته فشنگ‌ساز، محمدعلی محمدزاده و غزل نورآبادی ایفای نقش می‌کنند.